

УДК 614.23:378 (07)

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЛІКАРІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

О. С. Никоненко, С. Д. Шаповал, С. М. Дмитрієва

Державний заклад “Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України”

IMPROVEMENT OF FEEDBACK TECHNOLOGIES DURING DOCTORS' SELF-DIRECTED LEARNING IN POSTGRADUATE EDUCATION

O. S. Nykonenko, S. D. Shapoval, S. M. Dmytriyeva

State Institution “Zaporizhzhya Medical Academy of Postgraduate Education of MPH of Ukraine”

У статті наведено досвід використання технологій електронного опитування у самостійній роботі лікарів-слухачів. Надані рекомендації щодо проведення опитування за допомогою Google-форм як інструменту з дослідження питань, що пов'язані з навчанням взагалі або з оцінюванням певного ресурсу. Проведено аналіз літературних джерел, результатів анкетування та спостереження за самостійною роботою слухачів.

The article states about usage experience of online inquiry technology during self-guided work of doctors-listeners. There are inquiry conduction recommendations, which help to study questions connected with education process or enable to evaluate direct question with the help of Google-forms. The article presents the analysis of literature sources, questionnaire and surveillance over self-directed learning of listeners.

Вступ. Самостійна освітня діяльність лікарів-слухачів у сучасній післядипломній освіті насамперед передбачає роботу з інформаційними ресурсами. За Положенням “Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. Зміст самостійної роботи полягає в науково обґрунтованій системі дидактично і методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, яку відображено в освітньо-професійній програмі та робочому навчальному плані [1]. Використання сучасних технологій зворотного зв'язку в аудиторній та позааудиторній самостійній роботі лікарів підвищує пізнавальну активність і навчальну мотивацію учасників навчального процесу.

Основна частина. Відомо, що ступінь мотивації до самостійної освітньої діяльності підвищується, якщо в ній зацікавлений сам слухач. В основі самостійної роботи лікаря лежить його пізнавальна активність, як стійкий інтерес до навчального матеріалу, його розуміння, спрямованість на подолання труднощів у засвоєнні, концентрація уваги і розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння тощо) [2]. Контроль якості самостійної роботи стимулює мотиваційну основу освітньої діяльності, сприяє підвищенню рівня знань і навчальних умінь та навичок слухачів, забезпеченню

їх навчальною інформацією та дидактичними матеріалами, наданню оперативної консультативної допомоги. Зворотний зв'язок з учасниками навчання забезпечується за допомогою таких методів контролю, як опитування, тестування, оцінка практичних умінь і навичок тощо. Технології зворотного зв'язку (як визначення очікувань учасників навчання, аналітична оцінка результатів виконання клінічних завдань, формулювання висновків у ході групових дискусій з проблемних питань, цільове анкетування) спрямовані на отримання інформації, за аналізом якої викладач вносить необхідні корективи під час проведення навчально-виховного процесу. Це може стосуватися зміни змісту, перегляду підходу до вибору форм і методів або ж принципової перебудови всієї системи роботи [3].

Електронне опитування, як один з механізмів моніторингу, являє собою досить непростий процес, оскільки в ньому визначальну роль відіграє людський фактор. Тобто в якості “датчика” при проведенні вимірювань виступає людина, а часто й оцінюється теж людина. Тому необхідно дуже ретельно та обережно підходити до оцінки отриманих результатів, тим паче до їх опублікування [4].

Реалізація програми запровадження новітніх освітніх технологій у педагогічну практику ДЗ “ЗМАПО МОЗ України” включає активне використання сучасних технологій діагностики і контролю знань, а також забезпечення зворотного зв'язку з

© О. С. Никоненко, С. Д. Шаповал, С. М. Дмитрієва

учасниками навчання. Під час аудиторної або позааудиторної самостійної роботи слухачів нами використовуються електронні анкети і контрольні тести, побудовані за допомогою Google-форм. Такі форми дозволяють швидко створювати опитувальники з різними видами питань (відкриті, закриті, прямі, непрямі).

Відкриті питання не дають слухачу ніякої настанови ні щодо форми, ні щодо змісту його відповіді; закриті (з варіантами відповіді “так” – “ні”) пропонують зробити вибір лише з-поміж вказаних варіантів. Прямі запитання здебільшого можуть залишатися без відповідей або містити неточну інформацію. В таких випадках у пригоді стають запитання, сформульовані в непрямій формі. Приклад прямого запитання: “Чи задоволені Ви своєю роботою?” Непрямі запитання частіше формулюються так: “Вважають, що... А як гадаєте Ви?”. Альтернативні питання дають можливість обрати з кількох можливих варіантів відповідей. Тип питань в електронному опитувальнику, у разі необхідності, можна змінювати.

При складанні питань враховуються основні вимоги: логічна послідовність; врахування усіх особливостей досліджуваного об’єкта; максимальна простота, лаконічність і зрозумілість питань; загальна кількість питань не має бути дуже великою; необхідність складання опитувальника в два етапи: попередній (ап’рорний) і кінцевий (апостеріорний). Зміст анкети (тесту) має сприяти отриманню найбільш повної інформації для досягнення заявленої мети [5]. Можливості Google-форм дозволяють регулювати час тестування. За допомогою багаторівневої шкали можна оцінити рівень підготовки лікарів до, під час та після закінчення навчання.

Опрацьовану Google-форму відправляють слухачам для заповнення електронною поштою. При отриманні зворотного зв’язку результати опитування відображаються у формі таблиці в режимі перегляду. Для аудиторної самостійної роботи можливе колективне обговорення результатів відразу після проведення опитування. При аналізі анкет слід звернути увагу на можливість коментування окремих відповідей в таблиці з результа-

тами. Форму анкети та результати опитування можна розмістити в Інтернеті (на електронному диску, сторінках сайту тощо) або відправити електронною поштою, зробивши доступ за посиланням. За технічними умовами проведення аналізу тестування, можна скористатися виділенням правильних відповідей кольором або закріпити рядок з правильними відповідями відповідною командою меню “Вид”. Результати опитування автоматично фіксуються в електронній таблиці і можуть проглядатися також як діаграми.

З метою визначення ефективності використання електронних опитувальників, створених за Google-формами, було проведено опитування викладачів ДЗ “ЗМАПО МОЗ України”. Встановлено, що 64 % респондентів вважають, що електронне опитування є оптимальною формою контролю, яка наочно відображає зміст та результати навчання у самостійній роботі слухачів. Майже половина (47 %) викладачів вважає необхідним використання такого опитування системно, оскільки це дозволяє вести порівняльну аналітичну роботу, отримувати більш об’єктивну інформацію, що може бути використана як оціночна, а також служити “поштовхом” для підвищення ефективності педагогічної роботи. Основним невирішеним питанням електронного опитування 56 % респондентів вважають проблему аутентифікації користувачів при перевірці знань. До того ж, електронне опитування лікарів-слухачів потребує відповідного технічного забезпечення, наявності в них базових навичок роботи з комп’ютером та вміння орієнтуватися в мережі Internet.

Висновки: 1. Удосконалення форм і методів навчально-методичного забезпечення самостійної освітньої діяльності лікарів має здійснюватися із застосуванням новітніх технологій та інформаційних ресурсів.

2. Технології електронного опитування за допомогою Google-форм забезпечують учасникам навчального процесу одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності лікарів-слухачів та про ефективність праці викладачів закладів післядипломної освіти.

Література

1. Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах : наказ Міністерства освіти України № 161 від 02.06.1993 р.
2. Вороненко Ю. В. Фактори реформування системи вищої післядипломної медичної освіти / Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер // Науково-методична конференція з міжнародною участю “Проблеми безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів” : збірник праць. – К., 2007. – С. 10–14.
3. Система управління якістю медичної освіти в Україні /

[І. Є. Булах, О. П. Волосовець, Ю. В. Вороненко та ін.]. – Д. : АРТ-ПРЕС, 2003. – 212 с.

4. Крулик В. С. Концепція сучасного педагогічного програмного засобу / В. С. Крулик // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. – 2007. – Вип. 3.

5. Кевин Андерсон. Как провести опрос аудитории, используя формы “Гугл”? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbridge.org/ru/how-to-create-an-audience-survey-using-a-google-form-2/> (октябрь 3 / 2012)

Отримано 09.04.14